

Introduksyon o drway si properti intelekchewel ipi li proteksyon di Native knowledge ipi ekspresyon kulchurel dan l'Canada

La relasyon ent properti intelekchewel (Intellectual Property, obindon IP) ipi la proteksyon di Native knowledge ipi ekspresyon kulchurel son kompleks ipi djifisil. L'swivan si powr deni in overview powr stimuli ipi informi li plu gro djiskusyon politik dan l'Canada.

Native knowledge ipi ekspresyon kulchurel

Kanmem ki na paw di djifinasyon univesel aksepti di Native knowledge ipi di ekspresyon kulchurel dan IP djiskusyon, traditional knowledge (TK) sa refayr o sawayr-fayr, li adres, li zinovasyon, ipi li prachik devlopi par li Native ki fon l'biodiversity, l'agrikulchur, la santi ipi l'archisan. Traditional culture expressions (TCEs) sa refayr generalmen o form tangib ipi intangib dan l'kel TK pi li kulchur son ekspresi ipi sa pu awayr di zistwayr vocal, ki disin, di travayl di zarchis, li dans, l'fabrik, li shanson obindon li serimoni. Sa rikonay ki TK ipi TCEs sa pu avansi pi change su l'ten parski y son pasi generasyon a generasyon.

Li protektewr di la properti intelekchewel

IP sa rifayr generalmen o kryasyon d'ispri, avek li zinvensyon, la literachur di liv ipi lovraj di zarchis, li disin pi li symboles, ipi li non ipi li zimaj ki sa sensayr dan li business. Li drway d'IP, ki lon li patent, li trademark, l'drway di l'otewr, in design industryel, li endjifikasyon industryal, li sekret komersyo, forni l'drway di drway ekonomik ipi morow su lewr kryasyon ipi lewr inovasyon, sowvan powr in ten ditermini.

O Canada, si lway sa protej IP, avek li Patent Act, l'drway di zawtewr (Copyright Act), li mark dju komers (Trademarks Act), la lway su li design industryel (Industrial Design Act) ipi l'drway di breeder powr li plant (Plant Breeder's Rights Act). Si lway y lon komawsi li djiferan type di IP, la natchur di lway, li criteria di proteksyon, l'itendju di la proteksyon, la durasyon, parmi dowt shos. San sertayn sikonstans, li zowtchi ligal sa powray eyt mi en profi powr protekti l'Native knowledge ipi li ekspresyon kulchurel.

Dan la mizur ivo li non, li sign ipi li symbol son konservi, li lway Canadien ki protek li mark deposi, ipi sa relate o movayz konpetisyon sa pu et li plu relevi:

- Enmas li Native komunoti, li zorganizasyon, ipi li kor reprisantatchif o Canada y lon li trademark registri, mark di serchifikasyon, li mark ofisyel ipi li tag original, la mark ofisyel Cowishan et mark di serchifikasyon, la mark Igloo Tag, ipi la mark Assembly of First Nations logo.
- Sowvan si mark sa relate o symbol tradjisyonel ipi li non, ipi son ensarvi powr identchifyi in gro range di bin pi dju servis, komansi di l'awr tradjisyonel ipi l'awr o prodjwi dju mawnji l'linj, sarvis towris pi entreprys runny par li Native Komunoti.

Otan d'ekspresyon kulchurel y son la performans literayr et archislik, l'drway di zawtewr, pu et relevan powr lewr proteksyon:

- Li proteksyon en disowr li Drway di Zawtewr (Copyright Act) son ensarvi par li Native artshis, li zinterprit, li konposewr ipi li ikrivin powr di kryasyon tradjisyonel kom li mask en bwaw ipi li totem pole carving di zarthis du Pacific Coast, li jewelry, li sculpture Inuit, di shanson pi li recording di archis Native. Y pu ito awayr ayn posibiliti powr li komunoti Native ipi li business powr protekti l'knowledge di Native in ten ki l'sekret komersyal en kontraw pi din akor konfidensyel.

Li Gaps pi li barriers potensyel

Si t'importan a riconayt ki li IP asosyi avek l'awr ipi la kriasyon a iti in sujet interesi pi challenging powr li kriatewr Native, inovatewr ipi la Komunoti.

Li Native knowledge ipi li IP system son t'en djiferan vizyon dju mond ipi aproch, sa rikonay ki son paw monolithic obindon tot engloban. Mekanizim powr la proteksyon di IP son basi powr protekti li lway do kryatewr individjuwel idenchifyi ipi inovatewr su lewr kryasyon ipi lewr inovasyon ki eksist so li form fizik. Sa si paw fasilmén adapti powr proteji la propriyete kolekchif TK or TCEs di sygnifikasyon powr li Komunoti, dipu di generasyon. Tel djiferans sa entrayn di gaps ivo li proteksyon en disowr l'formal IP system y s'eten paw a sertayn types di Native knowledge ipi li zekspresyon kulchrel Native sa pu trovi ki li baryayr sa empesh sen sarvir li formal IP system. Y en a di ikart ipi di obstikal sa inklú:

- La proteksyon IP formel, sowvan y la biswin l'idenchifikasyon d'in kryatewr individjuwel obindon li zinventewr, afin di determini li title di drway di IP.
- Li Native knowledge ipi li ekspresyon kulchurel sa pu paw renkontri li IP standards "d'orijinaliti" kom ki la bizwin par l'drway di zawtewr, obindon la "novoti" en drayt di patent ipi li lway su li design industryel.
- L'bizwin ki in idi y la bizwin prend dan ayn form fiksi (e.g., dan in liv obindon in recorder) powr et proteji en disowr in eksistan drway di zawtewr, pu empeshi la proteksyon di Native knowledge ipi ekspresyon kulchur ki son transmiti obindon ki son partaji oralmen.
- Li zinovasyon basi sur Native knowledge pu et eligible powr la proteksyon en disowr l'ekzistan IP framework, mi paw l'knowledge lwi-mem.
- L'term limiti di proteksyon powr di IP, kom l'drway di zawtewr, la lway su li design industryel ipi li patents, sa protek paw l'Native knowledge ipi ekspresyon kulchurel powr tolten, ipi l'term limiti di proteksyon y pu ekzigi ayn sertitude kan a la date di si kryasyon obindon sa premyayr publikasyon, ki li sowban paw konu.
- L'cost pi li process complex process powr registrasyon, l'renovelmen di IP lway y l'on iti idenchifyi par y en as obstacles powr l'IP system.

- Excepsyon ipi limitasyon trovi dan li lway di IP y von paw it konsidayri powr Native language ipi li zekspreyson kulchurel si y li konsidayri kom sakri.

Non-IP lway pi li program trayti avek l'safeguarding and promotion si intangible heritage pu jwi ito ayn reg useful a konplayti li lway traytan avek IP proteksyon. Saw sa pu awayr, powr eksamp, l'utilizasyon di zarangmen kontraktuwel ipi li develpomen di mikanism lokal dan ki komunoti powr kontroli ipi protekti l'Native knowledge.

Awayr hate de

O printen 2018, li Minister of Innovation Science ipi Economic Development y la anonsi in Intellectual Property Strategy dan la pawr di Canada's Innovation and Skills Plan. Komplimentayr o Government powr li zengagmen di rikonsilyasyon implimentasyon di UNDRIP (United Nations Declaration su l'drway di Natives) ipi la rikonaysans di drway di Native, l'IP Strategy y sharsh a suporti plus li Native's IP knowledge ipi la konsyans par inityatif, djiriji par ipi en partnership avek li Natives, fokusi su l'edukasyon, awareness-raising ipi capacity-building. Y sharsh ito a fornir in oportuniti powr li Native powr defend lewr interet a travayr di zaktiviti enganmen, plus di partisipasyon dan li djiskusyon domeschik ipi internasyonal su IP, Native knowledge ipi l'ekspresyon kulchurel ipi powr eksplori li options powr fayr l'IP system plu inklusif ipi accessible powr li Native.